

EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS

Az európai adatvédelmi biztos véleményének összefoglalója az Eurojust reformjára és az Európai Ügyészség („EPPO”) létrehozására vonatkozó jogalkotási intézkedéscsomagról

(A vélemény teljes szövege angol, francia és német nyelven megtalálható az európai adatvédelmi biztos honlapján www.edps.europa.eu)

(2014/C 244/08)

A. BEVEZETÉS

A.1. A vélemény háttere

2013. július 17-én a Bizottság az Európai Ügyészség („EPPO”) létrehozására és az Eurojust reformjára vonatkozó jogalkotási intézkedéscsomagot fogadott el. A csomag a következőkből áll:
 - a Bizottságnak „Az Unió pénzügyi érdekeinek hatékonyabb védelme: az Európai Ügyészség felállítása és az Eurojust reformja” című közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának ⁽¹⁾ (a továbbiakban: az EPPO-ról és az Eurojustról szóló közlemény)
 - a Büntető Igazságszolgáltatási Együttműködés Európai Ügynökségének (Eurojust) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat (a továbbiakban: az Eurojustra vonatkozó javaslat) ⁽²⁾
 - az Európai Ügyészség létrehozásáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslat ⁽³⁾ (a továbbiakban: az EPPO-ra vonatkozó javaslat), és
 - a Bizottságnak „Az OLAF irányításának javítása és a vizsgálatokra vonatkozó eljárási biztosítékok megerősítése: Az Európai Ügyészség létrehozását kísérő fokozatos megközelítés” című közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az OLAF-ról szóló közlemény).
- Az európai adatvédelmi biztosnak már a csomag elfogadása előtt lehetősége nyílt arra, hogy előterjessze nem hivatalos észrevételeit. Az európai adatvédelmi biztos üdvözli, hogy ezen észrevételek közül a Bizottság néhányat figyelembe vett.
- Az európai adatvédelmi biztos üdvözli továbbá, hogy a Bizottság egyeztetett vele, és hogy a javaslatok preambulumai hivatkoznak erre az egyeztetésre.

A.2. A csomag céljai

- Az Eurojust reformjának és az Európai Ügyészség létrehozásának célja a csalás elleni küzdelem, a vádemelési tevékenység elszámoltathatóbbá tétele uniós szinten és a nyomozásban érintettek védelmének fokozása ⁽⁵⁾.
- Az Eurojustra vonatkozó javaslat az EUMSZ 85. cikkén alapul és a következő célkitűzéseket tartalmazza:
 - az Eurojust hatékonyságának fokozása új irányítási struktúra biztosítása által;
 - az Eurojust működési hatékonyságának javítása a nemzeti tagok jogállásának és hatásköreinek egységes meghatározásával;
 - az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek bevonása az Eurojust tevékenységeinek értékelésébe, a Lisszaboni Szerződéssel összhangban;

⁽¹⁾ COM(2013) 532 final.

⁽²⁾ COM(2013) 535 final.

⁽³⁾ COM(2013) 534 final.

⁽⁴⁾ COM(2013) 533 final.

⁽⁵⁾ Az EPPO-ról és az Eurojustról szóló közlemény 1. pontja.

- az Eurojust jogi keretének összhangba hozatala a közös megközelítéssel, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartva a folyamatban lévő büntügyi nyomozások koordinációjában betöltött különleges szerepét;
 - annak biztosítása, hogy az Eurojust szorosan együttműködhessen az Európai Ügyészséggel, amint azt létrehozzák.
6. Az EPPO-ra vonatkozó javaslat az EUMSZ 86. cikkén alapul és különösen a következő célkitűzéseket tartalmazza:
- Hozzájárulás az Unió pénzügyi érdekei védelmének megerősítéséhez és a jog érvényesülésén alapuló tér-ség továbbfejlesztéséhez, valamint az uniós vállalkozások és polgárok uniós intézményekbe vetett bizalmának növelése, az Európai Unió Alapjogi Chartájában meghatározott valamennyi alapvető jog tiszteletben tartása mellett.
 - Az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekkel kapcsolatos koherens európai nyomozási és vádemelési rendszer kialakítása.
 - Az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények ügyében történő nyomozások és vádemelések hatékonyságának és eredményességének növelése.
 - A vádemelések, és ennek következtében az elítélések számának növelése, valamint a csalárd módon megszerzett uniós források hatékonyabb visszaszerzése.
 - Az illetékes európai és nemzeti hatóságok közötti szoros együttműködés és hatékony információcsere biztosítása.
 - Az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények elkövetésével szembeni visszatartó hatás növelése.
7. Adatvédelmi szempontból mindkét javaslat rendkívüli jelentőségű, mivel a személyes adatok feldolgozása az Eurojust által végrehajtott fő tevékenységek közé tartozik és az EPPO fő tevékenységeinek is részét fogja képezni.

A.3. A vélemény célja

8. Ez a vélemény az Eurojust jogi keretének az adatvédelem szempontjából leglényegesebb változásaira helyezi a hangsúlyt. Ezenkívül az Eurojustra alkalmazandó adatvédelmi rendszer további megerősítése céljából a meglévő rendelkezésekhez hasonlókra vonatkozóan ajánlásokat tesz.
9. Ami az EPPO-ra vonatkozó javaslatot illeti, az európai adatvédelmi biztos szeretné felhívni a figyelmet arra, hogy a javaslat az adatvédelem tekintetében jórészt az Eurojustra vonatkozó javaslaton alapul. Következésképpen a vélemény az Eurojustra vonatkozó javaslattal összefüggésben fogja elemezni az EPPO-ra vonatkozó javaslatot, ugyanakkor adott esetben bizonyos sajátosságokra is rá fog mutatni. Az európai adatvédelmi biztos szeretné hangsúlyozni, hogy ez az elemzés az adatvédelmi vonatkozásokra korlátozódik. Az elemzés nem vizsgálja, hogy az EPPO-ra vonatkozó javaslatban szereplő rendelkezések összhangban vannak-e egyéb alapvető jogokkal⁽¹⁾.

D. KÖVETKEZTETÉSEK

122. Az európai adatvédelmi biztos általánosságban véve üdvözlí az Eurojustra, illetve az EPPO-ra vonatkozó javaslatban foglalt adatvédelmi rendelkezéseket, mivel a személyes adatok feldolgozása az Eurojust által végrehajtott fő tevékenységek közé tartozik és az EPPO fő tevékenységeinek is részét fogja képezni. Helyes, hogy a javaslatokban a 45/2001/EK rendelet szerepel hivatkozási pontként, amely az adatvédelmi szabályoknak az uniós szervekre való következetes és egységes alkalmazásáról rendelkezik, ugyanakkor figyelembe veszi a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés sajátosságait.
123. Mivel az Eurojust és az EPPO tevékenységei nem hasonlíthatók össze a valódi igazságügyi tevékenységekkel, az általuk végzett személyesadat-feldolgozást független ellenőrző hatóság felügyelete alá kell rendelni. Tekintettel azon elvre, hogy felügyeletet kell alkalmazni, az adatkezelőnek, egy uniós hatóságnak garantálnia kell az Eurojust és az EPPO felügyeletét, olyan adatkezelőket, amelyek uniós szervek. Ebből a szempontból logikus és következetes, hogy az európai adatvédelmi biztos – az összes uniós intézmény és szerv felügyeletére létrehozott független uniós hatóság – töltse be ezt a szerepet.

⁽¹⁾ A többi alapvető jog elemzéséhez lásd különösen az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) az Európai Ügyészség létrehozására irányuló javaslatról szóló véleményét, Bécs, 2014. február 4., elérhető az FRA honlapján: <http://fra.europa.eu/en>.

124. Ezen túlmenően, mivel az Eurojust és az EPPO által feldolgozott adatok nagy része a tagállamokból származik, az uniós és nemzeti szintű átfogó felügyelet biztosítása érdekében gondoskodni kell a nemzeti adatvédelmi hatóságoknak az európai adatvédelmi biztossal való szoros együttműködés révén megvalósuló aktív részvételéről. Uniós szinten azonban a független és hatékony felügyelet fogalma megköveteli az európai adatvédelmi biztos teljes és kizárólagos felelősségét, az Európai Unió Bírósága (EUB) által végzett felülvizsgálatra is figyelemmel.
125. Van azonban számos, korrekcióra vagy javításra szoruló általános és különös rendelkezés is. Tekintettel arra, hogy a javaslatok jelentőséggel bírnak az adatvédelem szempontjából, az európai adatvédelmi biztos több ajánlást terjesztett elő, amelyek annak biztosítására szolgálnak, hogy a javaslatok megvalósítsák a személyes adatoknak az Eurojust és az EPPO általi átfogó és hatékony védelme szükséges mértékét.
126. Az európai adatvédelmi biztos a következő ajánlásokat teszi:
- az Eurojustra vonatkozó javaslatban egyértelmű fogalmi különbséget kell tenni a műveleti vonatkozású adatok (az ügyhöz kapcsolódó adatok) és az adminisztratív jellegű adatok (az ügyhöz nem kapcsolódó adatok) között, és fogalommeghatározásokkal összhangban újra kell fogalmazni az Eurojustra vonatkozó javaslat 27. cikkének (5) bekezdését;
 - az Eurojustra, illetve az EPPO-ra vonatkozó javaslatban meg kell adni a következő kifejezések fogalommeghatározását: illetékes hatóságok, uniós szervek, harmadik országok, nemzetközi szervezetek, magánfelek és magánszemélyek;
 - világosan és pontosan meg kell határozni az EPPO hatásköreit;
 - tisztázni kell, hogy a személyes adatok feldolgozhatók-e az ügyviteli rendszeren kívüli adatállományokban;
 - az EPPO-ra vonatkozó javaslat 2. cikkének e) pontjában megadott fogalommeghatározásokkal való összhang biztosítása érdekében az EPPO-ra vonatkozó javaslat 22. cikkének (6) bekezdésében „az ügyhöz kapcsolódó személyes adatok” helyébe a „műveleti vonatkozású személyes adatok” kifejezésnek kell lépnie;
 - az Eurojustra, illetve az EPPO-ra vonatkozó javaslatban pontosítani kell a személyesadat-feldolgozás céljait a tárgymutató, az ideiglenes munkafájlok és adott esetben személyes adatokat magukban foglaló, műveleti vonatkozású adatokat tartalmazó egyéb fájlok vonatkozásában;
 - az Eurojustra vonatkozó javaslat 24. cikke (2) bekezdésének c) pontjából és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 22. cikke (2) bekezdésének c) pontjából törölni kell, hogy az ügyviteli rendszer elősegíti a jogszerűség és az adatvédelmi szabályok betartásának ellenőrzését, és ezt egy külön bekezdésben kell megemlíteni;
 - ki kell fejteni a „vám- és adóazonosító” adatkategóriára vonatkozó okokat vagy el kell hagyni azokat a 2. mellékletből;
 - az EPPO-ra vonatkozó javaslat 37. cikkének (3) bekezdését ki kell egészíteni azzal, hogy az adatvédelmi tisztviselőt tájékoztatni kell az ilyen személyes adatok feldolgozásának szükségességét indokoló konkrét körülményekről, valamint az Eurojustra vonatkozó javaslat 27. cikkének (3) bekezdésében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 37. cikkének (3) bekezdésében rendelkezni kell az indokolás megfelelő dokumentálásáról;
 - ezenkívül az Eurojustra vonatkozó javaslat 27. cikke (3) és (4) bekezdésének utolsó mondatát, valamint az EPPO-ra vonatkozó javaslat 37. cikke (4) bekezdésének utolsó mondatát ki kell egészíteni a 18 év alatti személyekkel;
 - az Eurojustra vonatkozó javaslat 28. cikkének (4) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 38. cikkének (4) bekezdését el kell hagyni, mivel egy másik bekezdés már említést tesz az adatok felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettségről és a felülvizsgálatot nem az európai adatvédelmi biztosnak, hanem az adatkezelőnek (azaz az Eurojustnak vagy az EPPO-nak) kell végrehajtania;

- az Eurojustra vonatkozó javaslat 28. cikkét és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 38. cikkét ki kell egészíteni egy olyan bekezdéssel, amely rendelkezik az adatok további tárolásáról a következő helyzetekben:
 - ha meg kell védeni a védelemre szoruló érintett érdekeit,
 - ha az érintett kétségbe vonja az adatok pontosságát, annyi időre, amely lehetővé teszi az adatkezelő számára az adatok pontosságának ellenőrzését,
 - ha a személyes adatokat bizonyítás céljából kell megőrizni,
 - ha az érintett ellenzi az adatok törlését és inkább felhasználásuk korlátozását kéri.
- az Eurojustra vonatkozó javaslatot ki kell egészíteni egy külön rendelkezéssel, amely felsorolja az Eurojust által feldolgozott információk valamennyi forrását;
- módosítani kell az Eurojustra vonatkozó javaslat 31. cikkét annak biztosítása érdekében, hogy az adatvédelmi tisztviselőt a testület nevezze ki;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 31. cikkének (2) bekezdésében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 41. cikkének (2) bekezdésében „A 45/2001/EK rendelet 24. cikkében meghatározott kötelezettségek teljesítése során” megfogalmazás helyébe „A 45/2001/EK rendelet 24. cikkében meghatározott kötelezettségeken kívül” megfogalmazásnak kell lépnie;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 31. cikkének (3) bekezdésében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 41. cikkének (3) bekezdésében rendelkezni kell arról, hogy az adatvédelmi tisztviselő személyi állománya a feladatai ellátásához szükséges mértékben hozzáférhessen az Eurojust által feldolgozott személyes adatokhoz és beléphessen az Eurojust helyiségeibe, és ki kell még egészíteni azzal, hogy a belépés bármikor és előzetes kérelem nélkül lehetséges;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 31. cikkét és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 41. cikkét ki kell egészíteni az Eurojust által feldolgozott műveleti vonatkozású és adminisztratív jellegű személyes adatokat is érintő események nyilvántartásának vezetésével kapcsolatos feladattal;
- el kell hagyni az Eurojustra vonatkozó javaslat 32. cikkének (4) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 42. cikkének (4) bekezdését, mivel a 45/2001/EK rendelet 20. cikke – amely az Eurojustra és az EPPO-ra alkalmazandó – már tartalmazza e rendelkezéseket;
- el kell hagyni az Eurojustra vonatkozó javaslat 32. cikke (6) bekezdésének második mondatát, amely említést tesz a határidőről, mivel felesleges az Eurojustra vonatkozó javaslat 32. cikkének (2) bekezdése miatt;
- el kell hagyni az Eurojustra vonatkozó javaslat 32. cikkének (7) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 42. cikkének (4) bekezdését, mivel feleslegesek a 45/2001/EK rendelet miatt;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 33. cikkének és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 43. cikkének címét ki kell egészíteni a „kapcsolatos szabályok” megfogalmazással;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 33. cikkében rendelkezni kell az uniós szervek által szolgáltatott adatok helyesbítésére, törlésére vagy korlátozására vonatkozó szabályokról;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 34. cikkének (1) bekezdésében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 44. cikkének (1) bekezdésében szereplő jelenlegi megfogalmazás helyébe a következőnek kell lépnie: „Az Eurojust úgy dolgozza fel a személyes adatokat, hogy a forrása mindig megállapítható legyen”;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 34. cikkének (3) bekezdésében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 44. cikkének (2) bekezdésében szereplő két mondatot külön bekezdésekben kell feltüntetni, mivel más-más témával foglalkoznak;

- a felelősségi körök tisztázása érdekében módosítani kell az Eurojustra vonatkozó javaslat 34. cikke (3) bekezdésének és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 44. cikke (3) bekezdésének első mondatát;
- újra kell fogalmazni az Eurojustra vonatkozó javaslat 36. cikke (1) bekezdésének és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 46. cikke (1) bekezdésének utolsó mondatát annak biztosítása érdekében, hogy az európai adatvédelmi biztos a lehető legnagyobb mértékben figyelembe vegye az illetékes nemzeti ellenőrző hatóságok véleményét;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 38. cikke (1) bekezdésének végén a „nemzetközi szervezetekkel” és a „Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezetével (Interpol)” kifejezések közé be kell illeszteni a „többek között” kifejezést, valamint az Eurojustra vonatkozó javaslat 40. cikkének (1) bekezdésében és 45. cikkének (2) bekezdésében a „nemzetközi szervezet vagy az Interpol” helyébe a „nemzetközi szervezet, többek között az Interpol” megfogalmazásnak kell lépnie;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 38. cikke (4) bekezdése a) pontjának elhagyásával meg kell szüntetni azt a lehetőséget, hogy az Eurojust feltételezhesse a tagállamok hozzájárulását, és az Eurojustra vonatkozó javaslat 38. cikke (4) bekezdésének második mondatát ki kell egészíteni azzal, hogy a hozzájárulást „a továbbítást megelőzően” meg kell adni;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 38. cikkét ki kell egészíteni egy olyan bekezdéssel, amely előírja, hogy az adatokat csak akkor továbbítják, ha a címzett kötelezettséget vállal arra vonatkozóan, hogy az adatokat kizárólag arra a célra használják fel, amelyre a továbbítás szolgál;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 38. cikkét ki kell egészíteni egy olyan bekezdéssel, amely előírja, hogy az Eurojustnak az Eurojustra vonatkozó javaslat 31. cikke (2) bekezdésének a) pontjával összhangban részletes nyilvántartást kell vezetnie a személyes adatok továbbításáról, valamint a továbbítások okairól; ugyanezen ajánlások érvényesek az EPPO-ra vonatkozó javaslat 56. cikkére;
- pontosítani kell az Eurojustra vonatkozó javaslat V. fejezete II. szakaszának (Partnerekkel való kapcsolatok) az EPPO-ra vonatkozó javaslat VIII. fejezete II. szakaszának címét;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 40. cikkének (5) bekezdésében ki kell kötni, hogy az Eurojust a neki információt szolgáltató tagállam, uniós szerv, harmadik ország vagy nemzetközi szervezet döntésével összhangban osztja meg az információt;
- a javaslatokat ki kell egészíteni egy preambulumbekkezdésben foglalt indokolással az Eurojust és az EPPO közötti automatikus és rendszeres információcsere szükségességét illetően;
- a 42. cikk (1) bekezdését át kell helyezni a 39. cikkbe, amely az Európai Igazságügyi Hálózattal és az Európai Uniónak a büntetőügyekben folytatott együttműködésben részt vevő más hálózataival való együttműködéssel foglalkozik;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 43. cikkében el kell hagyni a 38. cikk (1) bekezdésére való hivatkozást, és inkább fel kell sorolni azon szerveket (harmadik országokat és nemzetközi szervezeteket), amelyekkel az Eurojust munkamegállapodásokat köthet;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 43. cikkében ki kell kötni, hogy e cikk nem érinti az Eurojustra vonatkozó javaslat IV. szakaszában a személyes adatok harmadik országoknak és nemzetközi szervezeteknek való továbbítására előírt feltételeket;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 44. cikkét ki kell egészíteni azzal, hogy a cikk a 40–42. cikk sérelme nélkül alkalmazandó;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 44. cikkét és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkét ki kell egészíteni azzal a kötelezettséggel, hogy az Eurojustnak/EPPO-nak a honlapjukon közzé kell tenniük azon uniós intézmények és szervek rendszeresen frissített listáját, amelyekkel információt osztanak meg;

- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkében el kell hagyni a 95/46/EK irányelvre való hivatkozást, és a javaslatokat ki kell egészíteni a Bizottság által a megfelelőségi határozat elfogadása tekintetében alkalmazandó kritériumokkal és eljárással;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkének (1) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkének (1) bekezdését ki kell egészíteni azzal, hogy az Európai Unió és valamely harmadik ország vagy nemzetközi szervezet közötti nemzetközi megállapodásról folytatott tárgyalás során és különösen a tárgyalási meghatalmazás elfogadása, valamint a megállapodás véglegesítése előtt időben egyeztetni kell az európai adatvédelmi biztossal;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkének (1) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkének (1) bekezdését ki kell egészíteni a személyes adatoknak az Eurojust általi továbbítását szabályozó, meglévő együttműködési megállapodásokra vonatkozó átmeneti rendelkezéssel, amely előírja az ilyen megállapodások felülvizsgálatát annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljenek az Eurojustra vonatkozó javaslat követelményeinek, az Eurojustra vonatkozó javaslat hatálybalépését követő legfeljebb két éves határidőn belül;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkének (1) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkének (1) bekezdését ki kell egészíteni azzal a kötelezettséggel, hogy az Eurojustnak és az EPPO-nak a honlapjukon közzé kell tenniük a harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel kötött nemzetközi és együttműködési megállapodások rendszeresen frissített listáját;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkének (2) bekezdéséhez és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkének (2) bekezdéséhez azt a világos kiegészítést kell fűzni, hogy az eltérések az alkalmi továbbításokra alkalmazandók, nem a gyakori, tömeges vagy strukturális továbbításokra (továbbítássorozatokra);
- el kell hagyni az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikke (2) bekezdésének a) pontját és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikke (2) bekezdésének a) pontját, és helyükbe elsődleges eltérésként az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikke (2) bekezdése c) pontjának, illetve az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikke (2) bekezdése c) pontjának kell lépnie;
- módosítani kell az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkének (3) bekezdését és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkének (3) bekezdését;
- az Eurojustra vonatkozó javaslat 45. cikkében és az EPPO-ra vonatkozó javaslat 61. cikkében rendelkezni kell arról, hogy az eltéréseken alapuló továbbításokat különösen dokumentálni kell.

Kelt Brüsszelben, 2014. március 5-én.

Giovanni BUTTARELLI

az európai adatvédelmi biztos helyettese
